

Astrakhtantseva, Ye. A. "Krizisy i ekonomicheskaya bezopasnost v uchetho-analiticheskom obespechenii predpriyatiya" [Crises and Economic Security in the Accounting and Analytical Support of the Enterprise]. *Science and Education*, 2014. 44-47.

Atamas, P. I. *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: Tsentri navch. lit., 2009.

Dobrovskiy, V. M., Hnylytska, L. V., and Korshykova, R. S. *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: KNEU, 2003.

Ivanov, V. V. "Teoreticheskiye aspekty razrabotki i ispolzovaniya sistem upravlencheskogo ucheta" [Theoretical Aspects of the Development and use of Management Accounting Systems]. *Upravlencheskiy uch. 2006*. <http://www.upruchet.ru/articles/2006/1/4294.html>

Khorngren, Ch., Foster, Dzh., and Datar, Sh. *Upravlencheskiy uch. 2006* [Management Accounting]. St. Petersburg: Piter, 2005.

Kutsyk, P. O., and Chabaniuk, O. M. "Zahalnovyrobnychi vytraty: poriadok formuvannya ta rozpodilu" [Production Costs:

the Order of Formation and Distribution]. *Visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Seriya ekonomichna*, no. 35 (2011): 206-212.

Martynenko, Ye. V., and Barannikov, A. A. "Upravlencheskiy uch. predposylki vznokhnoveniia, sushchnost i sovremennaya nauchnaya kontseptsiya" [Management Accounting: Emergence Preconditions, Essence and Modern Scientific Concept]. *Nauchnyy zhurnal Kubanskogo gosudarstvennogo agrarnogo universiteta*. 2013. <http://ej.kubagro.ru/2013/02/pdf/10.pdf>

Romaniv, Ye. M., and Loboda, N. O. *Bukhhalterskiy oblik (zahalna teoriia)* [Accounting (General Theory)]. Lviv: LDFA, 2014.

Velichkovskiy, A. V. "Neopredelennost i risk pri otsenke aktivov v bukhgalterskoy otchetnosti v sootvetstvii s MSFO" [Uncertainty and Risk in Assessing Assets in Financial Statements in Accordance with IFRS]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uch. 2014*, no. 9 (2014): 19-31.

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

ОЦІНКА АУДИТОРОМ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

©2019 СЕЛИЩЕВ С. В.

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Селищев С. В. Оцінка аудитором діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання при перевірці дотримання принципу безперервності діяльності

Метою статті є розробка методичного підходу до оцінки діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання в аудиті безперервності діяльності. Доведено важливість розуміння аудитором заходів контролю при оцінці ризику припинення діяльності, пов'язаного із застосуванням окремих стратегій управління. Особливу увагу приділено визначенню елементів контрольового середовища. Розроблено методичний підхід до оцінки діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання в аудиті безперервності діяльності. Визначено проблеми оцінки ефективності системи внутрішнього контролю за реалізацією управлінських рішень. Обґрунтовано, що застосування розроблених алгоритмів забезпечує достатнє розуміння системи внутрішнього контролю при оцінці ризику припинення діяльності. Результати проведених досліджень свідчать, що масштаб використання та ефективність застосування внутрішнього контролю залежать, перш за все, від ступеня його розуміння керівництвом та власниками підприємства. Вивчення досвіду роботи системи внутрішнього контролю вказує на його низьку ефективність через відсутність достатньої теоретичної бази та розуміння методики його практичної реалізації, що, своєю чергою, значно підвищує рівень аудиторського ризику. Застосування розроблених алгоритмів забезпечує достатнє розуміння системи внутрішнього контролю при оцінці ризику припинення діяльності. У подальших дослідженнях буде розглянуто інші компоненти аудиторського ризику при аудиті безперервності діяльності.

Ключові слова: припущення про безперервність, аудит, аудиторський ризик, система управління, ефективність.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-270-274>

Бібл.: 10.

Селищев Сергій Вячеславович – кандидат економічних наук, доцент, Національний центр обліку і аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна)

E-mail: 120777@i.ua

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Селищев С. В. Оценка аудитором деятельности системы внутреннего контроля предприятия при проверке соблюдения принципа непрерывности деятельности

Целью статьи является разработка методического подхода к оценке деятельности системы внутреннего контроля предприятия в аудите непрерывности деятельности. Доказана важность понимания аудитором мер контроля при оценке риска прекращения деятельности, связанного с применением отдельных стратегий управления. Особое внимание уделено определению элементов контрольной среды. Разработан методический подход к оценке деятельности системы внутреннего контроля предприятия в аудите непрерывности деятельности. Определены проблемы оценки эффективности системы внутреннего контроля за реализацией управленческих решений. Обосновано, что применение разработанных алгоритмов обеспечивает достаточное

UDC 001.8:[005.334.658.15:657.635]

JEL: M42

Selishchev S. V. The Auditor's Evaluation of the Enterprise's Internal Control System when Verifying the Compliance with the Principle of Continuity

The article is aimed at developing a methodical approach to evaluating the internal control of enterprise in the audit of continuity of the activity. The importance of the auditor's understanding of control measures when evaluating the risk of discontinuation of the activity associated with the application of individual management strategies is proved. Particular attention is paid to the definition of elements of the control environment. A methodical approach is developed to evaluation of the enterprise's internal control system in auditing continuity of the activity. Problems regarding evaluation of efficiency of the internal control system over the implementation of managerial decisions are defined. It is substantiated that the application of developed algorithms provides a sufficient understanding of the internal control system

понимание системы внутреннего контроля при оценке риска прекращения деятельности. Результаты проведенных исследований свидетельствуют, что масштаб использования и эффективность внутреннего контроля зависят, в первую очередь, от степени его понимания руководством и собственниками предприятия. Изучение опыта работы системы внутреннего контроля указывает на его низкую эффективность из-за отсутствия достаточной теоретической базы и понимания методики его практической реализации, что, в свою очередь, значительно повышает уровень аудиторского риска. Применение разработанных алгоритмов обеспечивает достаточное понимание системы внутреннего контроля при оценке риска прекращения деятельности. В дальнейших исследованиях будут рассмотрены другие компоненты аудиторского риска при аудите непрерывности деятельности.

Ключевые слова: предположение о непрерывности, аудит, аудиторский риск, система управления, эффективность.

Библ.: 10.

Селищев Сергей Вячеславович – кандидат экономических наук, доцент, Национальный центр учета и аудита Национальной академии статистики, учета и аудита (ул. Подгорная, 1, Киев, 04107, Украина)
E-mail: 120777@i.ua

when evaluating the risk of discontinuation of the activity. The results of the carried out research show that the scale of use and the efficiency of internal control depend primarily on the degree of its understanding on the part of the management and owners of the enterprise. Studying the internal control system's experience indicates its low efficiency because of the lack of a sufficient theoretical base and understanding of its practical implementation methodology, which in turn significantly increases the level of audit risk. The application of the developed algorithms provides a sufficient understanding of the internal control system in evaluating the risk of discontinuation of the activity. Further research will look at other components of audit risk in the audit of continuity of the activity.

Keywords: assumption of continuity, audit, audit risk, management system, efficiency.

Bibl.: 10.

Selishchev Sergiy V. – PhD (Economics), Associate Professor, National Center for Accounting and Auditing of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing (1 Pidhirna Str., Kyiv, 04107, Ukraine)

E-mail: 120777@i.ua

Аналіз діючої практики свідчить, що при оцінці ризику припинення діяльності суб'єкта господарювання, зокрема в аспекті адекватності застосування принципу безперервності діяльності при підготовці фінансових звітів управлінським персоналом, ключове місце займає визначення застосовуваних стратегій управління підприємством та їх вплив на ймовірність припинення діяльності. Слід звернути увагу, що, крім самого характеру та механізму управлінського рішення, основним важелем забезпечення його реалізації постають заходи контролю. Тобто процес управління складається, перш за все, з трьох елементів:

- 1) прийняття управлінських рішень;
- 2) облік результатів прийнятих рішень;
- 3) контроль достовірності результатів обліку.

Так, жодне управлінське рішення не буде виконано, якщо його результат не може бути визначено в кількісному та якісному вимірах. Своєю чергою, ступінь достовірності такого вимірювання прямо пропорційна ефективності системи контролю.

Зокрема, це стосується виконання стратегічних управлінських рішень, від яких залежать ключові фінансові показники фінансового стану та життєздатність компанії в цілому. Тому при дослідженні теми аудиту припинення діяльності доцільно звернути увагу на питання будови системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Проведений нами аналіз праць вітчизняних і зарубіжних науковців [1–6; 8–10] дозволяє стверджувати, що питання оцінки ризиків системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, в аспекті безперервності діяльності, є практично недослідженим.

Метою статті є розробка методичного підходу до оцінки діяльності системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання в аудиті безперервності діяльності.

Суб'єкт господарювання, як правило, використовує такі базові стратегії управління:

1. *Стратегія зростання* (підвищення реалізації наявного продукту, збільшення частин ринку, сервіс нових товарів та покупців).

2. *Стратегія стійкості* (свідома затримка підвищення реалізації, розвиток започаткованих проєктів, затримання ситуації, зупинка перспективних інвестицій, зупинка поточних інвестицій в продукцію).

3. *Стратегія ухилення* (формування мінімально можливого рівня накладних витрат (у кадрах, збуті, капіталах), часткова реалізація активів (частин у статутному капіталі компанії, матеріальних активів), банкрутство, ліквідація)) [3, с. 98].

Аналіз практичних ситуацій вибору стратегій управління підприємствами свідчить, що найбільший ризик припинення діяльності спричиняє застосування стратегій ухилення:

1) *політика ліквідації* – крайній варіант стратегії скорочення, який використовується, коли підприємство надалі не здатне здійснювати господарську діяльність;

2) *стратегія «збирання врожаю»* – відмова від довгострокових проєктів і максимізація прибутків від короткочасних угод. Може бути застосована до відносно безперспективного бізнесу, який неможливо рентабельно реалізувати протягом довгострокового періоду; на практиці така стратегія передбачає зниження обсягів виробництва та розпродаж уже виготовленої продукції;

3) *стратегія зменшення* – ліквідація чи продаж одного або багатьох підрозділів (напрямів діяльності) компанії з метою зміни масштабів бізнесу в довгостроковій перспективі. Вона нерідко реалізується диверсифікованими компаніями, які мають виробництва не взаємопов'язаних видів продукції. Може бути застосована і тоді, коли компанії потрібні кошти для формування високорентабельних або новітніх напрямків бізнесу [3, с. 127].

Ознаками наявності такого ризику може бути свідомий курс управлінського персоналу на припинення діяльності або поява характерних окремих показників та елементів господарської діяльності.

Основним завданням управлінського персоналу, в аспекті забезпечення безперервності діяльності, постає побудова такої системи внутрішнього контролю, яка б забезпечувала своєчасну ідентифікацію та усунення ризиків прийняття підприємством стратегії ухилення. Своєю чергою, практика свідчить, що управлінський персонал ставить контроль у кінець пріоритетної лінії з двох причин:

- 1) управлінські рішення не передбачають механізмів контролю;
- 2) фінансовий стан підприємства не передбачає бюджету системи внутрішнього контролю.

Перед аудитором, своєю чергою, постає завдання в оцінці ефективності системи контролю, а саме: перевірка відповідності компонентів системи внутрішнього контролю ідентифікації подій і факторів, зміна яких може свідчити про ризик припинення діяльності.

МСА 570 передбачає такий перелік подій та умов, що окремо або в сукупності можуть поставити під значний сумнів здатність припущення про безперервність діяльності:

Фінансові:

- ✦ перевищення зобов'язань над активами або перевищення поточних зобов'язань над поточними активами;
- ✦ позики з фіксованим строком, погашення яких наближається, за відсутності реальних перспектив пролонгації чи погашення; або надмірне використання короткострокових позик для фінансування довгострокових активів;
- ✦ ознаки скасування фінансової підтримки кредиторами;
- ✦ від'ємні грошові потоки від операційної діяльності, про які свідчить фінансова звітність за попередні періоди або прогнозна фінансова звітність;
- ✦ негативні ключові фінансові коефіцієнти;
- ✦ значні операційні збитки або значне зменшення вартості активів, що використовуються для генерування грошових потоків;
- ✦ борги або припинення виплати дивідендів;
- ✦ неможливість вчасно платити кредиторам;
- ✦ неможливість виконувати умови угод про позики;
- ✦ перехід від системи оплати в кредит за поставлений товар, отриману послугу до системи оплати в момент доставки товару, отримання послуги;
- ✦ неможливість отримати фінансування для розробки нових основних продуктів або для фінансування інших суттєвих інвестицій.

Операційні:

- ✦ наміри управлінського персоналу ліквідувати суб'єкт господарювання або припинити діяльність;
- ✦ втрата ключового управлінського персоналу без його заміни;
- ✦ втрата основного ринку, ключового клієнта (клієнтів), франшизи, ліцензії або головного постачальника (постачальників).
- ✦ труднощі з робочою силою;
- ✦ нестача важливих ресурсів;
- ✦ поява дуже успішного конкурента.

Інше:

- ✦ недотримання вимог до рівня капіталу або інших законодавчих чи нормативних вимог;
- ✦ незавершені судові або регуляторні провадження проти суб'єкта господарювання, які у випадку їх задоволення можуть призвести до претензій, які суб'єкт господарювання з великою вірогідністю не зможе задовольнити;
- ✦ зміни в законах чи нормативних актах або урядовій політиці, що, за очікуванням, негативно вплинуть на суб'єкт господарювання;
- ✦ відсутність страхування чи недостатнє страхування від катастроф у разі їх настання [7, с. 574].

Таким чином, система внутрішнього контролю має передбачати своєчасну ідентифікацію та усунення фактів виникнення зазначених вище дій та умов.

Згідно з МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» до компонентів системи внутрішнього контролю відносять:

- 1) контрольне середовище;
- 2) процес оцінки ризиків суб'єктом;
- 3) дії з контролю;
- 4) моніторинг засобів контролю [7, с. 856].

На нашу думку, система внутрішнього контролю охоплює безпосередньо контрольне середовище та дії з контролю. А процес оцінки ризиків та моніторинг засобів контролю більш доцільно віднести до завдань внутрішнього аудиту та розглядати окремо.

Контрольне середовище включає в себе ставлення, обізнаність та дії керівництва суб'єкта і осіб, наділених керівними повноваженнями, відносно внутрішнього контролю та його важливості для суб'єкта.

Проведений аналіз усіх елементів системи прийняття та реалізації управлінських рішень свідчить, що контрольне середовище суб'єкта господарювання, в аспекті забезпечення рівня ризику припинення діяльності на прийнятному рівні, може охоплювати такі елементи:

- 1) Комплекс заходів, здійснюваних адміністративним персоналом суб'єкта господарювання щодо стимуляції дотримання трудової дисципліни, чесності працівників та посадових осіб, які безпосередньо

мають відношення до формування та відображення в обліку інформації про фінансові показники діяльності, а саме:

- ✦ накази та внутрішні положення, що визначають розмір преміювання (заохочення) працівників за недопущення фактів перевищення зобов'язань над активами або перевищення поточних зобов'язань над поточними активами; виявлення фактів викривлення облікових даних про від'ємні грошові потоки від операційної діяльності, проявлення ініціативи у виявленні умов, що можуть викликати надмірне використання короткострокових позик для фінансування довгострокових активів;
- ✦ накази та розпорядження адміністрації щодо вжитих заходів реакції на здійснені працівниками заходи, які сприяли виявленню викривлень облікової інформації або упередженню таких викривлень; накази про заохочення таких працівників;
- ✦ накази щодо притягнення до відповідальності працівників за приховування інформації про позики з фіксованим строком, погашення яких наближається, за відсутності реальних перспектив пролонгації чи погашення, відсутність страхування чи недостатнє страхування від катастроф у разі їх настання.

2) Наявність чіткого регламентованого зведення порядку дій, інструкцій, положень про підрозділи та посадових інструкцій, що найбільш повно за всіма суттєвими елементами описують господарські процеси, в яких утворюється, збирається, накопичується та систематизується інформація про грошові потоки від операційної діяльності, ключові фінансові коефіцієнти, операційні збитки або зменшення вартості активів, що використовуються для генерування грошових потоків.

3) Організаційна структура має забезпечувати горизонтальні взаємозв'язки між підрозділами та керівництвом щодо своєчасної передачі інформації про брак фінансування, закінчення строків кредитування, неможливість перекредитування, перевищення зобов'язань над активами або перевищення поточних зобов'язань над поточними активами, втрату основного ринку, ключового клієнта (клієнтів), франшизи, ліцензії або головного постачальника (постачальників), нестачу важливих ресурсів тощо.

Контрольне середовище системи управління значно залежить від обраної системи взаємозв'язків між об'єктами інформаційного обміну даної структури підпорядкованості.

Способи передачі інформації – паперовий, машинний, змішаний. Інформація, що передається від одного об'єкта до іншого, має обов'язково відображатися в документах (службові записки, звіти, акти) з визначенням інформації про посади осіб, які брали участь у генерації даних, відображених у документах.

Проте цей перелік слід доповнити тим, що на ефективність внутрішнього контролю також впливає закріплення повноважень та обов'язків служб внутрішнього контролю. На більшості досліджуваних підприємств, на яких впроваджено систему внутрішнього контролю фінансової інформації в тому чи іншому прояві, підрозділи ставляться негативно до застосування процедур контролю, тому що участь в них забирає певну частину робочого часу.

4) Делегування повноважень працівників, що стосуються визначення, коригування та контролю граничних значень фінансових та операційних показників, які можуть свідчити про ризик припинення діяльності суб'єкта господарювання, а саме: встановлені значення ключових фінансових коефіцієнтів, розрахунок показників рентабельності, критичні значення запасів матеріалів для виробництва, контрольні дати розрахунків за кредитами, дотримання умов ліцензування, операційних збитків тощо.

При застосуванні автоматизованих виробничих процесів та комп'ютерних програм таке делегування проявляється в розмежуванні прав доступу до даних і визначенні прав користувачів програмних продуктів.

Оцінка щільності зв'язку внутрішнього контролю із системою делегування повноважень показує, що делегування є ефективним у випадку чіткого опису повноважень та обов'язків, починаючи з верхівки ієрархічної структури до безпосередніх виконавців, а також у випадку відсутності зворотної тих чи інших ділянок відповідальності або відсутності господарських процесів, регламентованих посадовою інструкцією чи положенням про відділ.

5) Кадрова політика, що визначає правила підбору на посади, пов'язані з утворенням фінансової інформації, контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками, судовими або регуляторними провадженнями проти суб'єкта господарювання, які у випадку їх задоволення можуть призвести до претензій, які суб'єкт господарювання з великою вірогідністю не зможе задовольнити; зміни в законах чи нормативних актах або урядовій політиці, що, за очікуванням, негативно вплинуть на суб'єкт господарювання.

Відомо, що дії з контролю являють собою політику та процедури, які допомагають гарантувати виконання директив керівництва суб'єкта, наприклад, те, що були початі необхідні дії щодо ризиків, які можуть перешкодити в досягненні суб'єктом своїх цілей. Проведені нами дослідження практики управління показали, що дії з контролю показників фінансової та операційної діяльності, критичні зміни яких можуть вплинути на суттєве підвищення ризику припинення діяльності суб'єкта господарювання, можуть включати такі заходи:

- ✦ спостереження за критичними розмірами зобов'язань та активів;
- ✦ проведення періодичних перевірок строків погашення кредитів, відсутності використан-

ня короткострокових позик для фінансування довгострокових активів.

- ✦ ідентифікація від'ємних грошових потоків від операційної діяльності;
- ✦ перевірка правильності розрахунку ключових фінансових коефіцієнтів;
- ✦ зіставлення змін у законах чи нормативних актах або урядовій політиці, що, за очікуванням, негативно вплинуть на суб'єкт господарювання, з від'ємними грошовими потоками від операційної діяльності;
- ✦ перевірка причин і доцільності переходу від системи оплати в кредит за поставлений товар, отриману послугу до системи оплати в момент доставки товару, отримання послуги;
- ✦ проведення перевірок взаєморозрахунків з кредиторами;
- ✦ перерахунок даних, на базі яких розраховуються ключові фінансові коефіцієнти;
- ✦ тестування застосовуваного у формуванні та обробці фінансових показників програмного забезпечення;
- ✦ зіставлення фактів втрати ключового управлінського персоналу із закриттям напрямів господарської діяльності та негативними фінансовими показниками;
- ✦ моніторинг ринку для визначення ймовірності появи успішних конкурентів;
- ✦ спостереження за кадровою політикою суб'єкта господарювання, своєчасністю ідентифікації труднощів з робочою силою.

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень свідчать, що масштаб використання та ефективність застосування внутрішнього контролю залежать, перш за все, від ступеня його розуміння керівництвом і власниками підприємства. Вивчення досвіду роботи системи внутрішнього контролю вказує на його низьку ефективність через відсутність достатньої теоретичної бази та розуміння методики його практичної реалізації, що, своєю чергою, значно підвищує рівень аудиторського ризику. Застосування розроблених алгоритмів забезпечує достатнє розуміння системи внутрішнього контролю при оцінці ризику припинення діяльності.

Розгляд інших компонентів аудиторського ризику при аудиті безперервності діяльності нами буде розглянуто в подальших дослідженнях. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бутинець Ф. Ф.** Аудит і ревізія підприємницької діяльності. Житомир : ПП «Рута», 2001. 416 с.
2. **Давидов Г. М.** Аудит : підручник. Київ : Ліга, 2004. 336 с.
3. **Калюга Є. В.** Фінансово-господарський контроль в системі управління: монографія. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2002. 360 с.

4. **Каменська Т. О.** Внутрішній аудит: сучасний погляд: монографія. Київ : Інформ.-аналіт. агентство, 2010. 499 с.

5. **Кулаковська Л. П., Піча Ю. В.** Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Каравела, 2009. 544 с.

6. **Максімова В. Ф.** Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку : монографія. Київ : АВРІО, 2005. 264 с.

7. Міжнародні стандарти якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : нормативне виробничо-практичне видання (2016–2017 роки). URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolu-yakosti-2016-2017>

8. **Петрик О. А.** Аудит: методологія та організація : монографія. Київ : КНЕУ, 2003. 260 с.

9. **Проскуріна Н. М.** Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика : монографія. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. 739 с.

10. **Редько А. Ю.** Аудит в Україні. Морфологія : монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2008. 493 с.

REFERENCES

Butynets, F. F. *Audyt i reviziia pidpriemnytskoi diialnosti* [Audit and Audit of Business Activities]. Zhytomyr: PP «Ruta», 2001.

Davydov, H. M. *Audyt* [Audit]. Kyiv: Liha, 2004.

Kaliuha, Ye. V. *Finansovo-hospodarskyi kontrol v systemi upravlinnia* [Financial and Economic Control in the Management System]. Kyiv: Elha; Nika-Tsentr, 2002.

Kamenska, T. O. *Vnutrishnii audyt: suchasnyi pohliad* [Internal Audit: A Modern Look]. Kyiv: Inform.-analit. ahentstvo, 2010.

Kulakovska, L. P., and Picha, Yu. V. *Orhanizatsiia i metoda audytu* [Organization and Methodology of Audit]. Kyiv: Karavela, 2009.

Maksimova, V. F. *Vnutrishnii kontrol ekonomichnoi diialnosti promyslovoho pidpriemstva – systemnyi pidkhid do rozvytku* [Internal Control of Economic Activity of an Industrial Enterprise is a Systematic Approach to Development]. Kyiv: AVRIO, 2005.

“Miznarodni standarty yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh : normatyvne vyrobnycho-praktychne vydannia (2016-2017 roky)” [International Standards for Quality, Audit, Review, Other Assurance and Related Services: A Regulatory Production and Practical Edition (2016-2017)]. <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolu-yakosti-2016-2017>

Petryk, O. A. *Audyt: metodolohiia ta orhanizatsiia* [Audit: Methodology and Organization]. Kyiv: KNEU, 2003.

Proskurina, N. M. *Protsedurne zabezpechennia audytu. Teoriia ta praktyka* [Procedural Audit Support. Theory and Practice]. Kyiv: DP «Inform.-analit. ahentstvo», 2011.

Redko, A. Yu. *Audyt v Ukraini. Morfolohiia* [Audit in Ukraine. Morphology]. Kyiv: DP «Inform.-analit. ahentstvo», 2008.